

SPIS TREŚCI – tom I

Wykaz skrótów	XXIII
----------------------------	-------

Wstęp	1
<i>Zyta Beata Wojszel</i>	

1.

Epidemiologia chorób serca u osób w starszym wieku	9
<i>Hanna Kujawska-Danecka, Tomasz Zdrojewski</i>	

1.1. Wprowadzenie	9
1.2. Rozpowszechnienie i kontrola głównych czynników ryzyka chorób sercowo-naczyniowych w Polsce – aktualne dane z badania PolSenior2	11
1.2.1. Nadciśnienie tętnicze	12
1.2.2. Hipercholesterolemia	13
1.2.3. Nadwaga i otyłość	14
1.2.4. Palenie papierosów	15
1.3. Epidemiologia wybranych chorób serca u osób w starszym wieku	15
1.3.1. Niewydolność serca	15
1.3.2. Zwężenie zastawki aortalnej	17
1.3.3. Choroba niedokrwienna serca	19
1.3.4. Migotanie przedsionków	21
1.4. Struktura przyczyn zgonów osób starszych w Polsce	22

2.

Anatomia i fizjopatologia układu krążenia w procesie starzenia się ...	27
<i>Tomasz Andrzej Bonda</i>	

2.1. Wprowadzenie	27
2.2. Ogólne komórkowe mechanizmy starzenia się	28
2.3. Starzenie się poszczególnych typów komórek	32
2.3.1. Starzenie się kardiomiocytów	32
2.3.2. Starzenie się komórek śródbłónka	33
2.3.3. Starzenie się komórek mięśni gładkich i fibroblastów	34
2.4. Zmiany anatomii i czynności tętnic w przebiegu starzenia się	35
2.5. Zmiany anatomii i czynności serca w przebiegu starzenia się	37

2.6. Zmiany regulacji autonomicznej w procesie starzenia się	40
2.7. Patogeneza wybranych chorób układu krążenia w wieku podeszłym	41
2.7.1. Nadciśnienie tętnicze	41
2.7.2. Miażdżycza	43
2.7.3. Niewydolność serca	44
2.7.4. Zaburzenia funkcji zastawek serca	47
2.7.5. Zaburzenia funkcji węzła zatokowo-przedsionkowego oraz układu bódźoprzewodzącego	48

3.

Całościowa ocena geriatryczna (COG) jako podstawa opieki nad pacjentem w starszym wieku	51
--	-----------

Barbara Bień

3.1. Wprowadzenie	51
3.2. Złożoność i specyfika pacjenta kardiogeriatrycznego jako wskazanie do COG	52
3.3. Całościowa ocena i opieka geriatryczna jako standard postępowania w geriatrui	54
3.4. Interdyscyplinarna współpraca zespołowa i strategia opieki kardiogeriatrycznej	55
3.5. Identyfikacja pacjentów wymagających COG	56
3.6. Obszary pogłębionej oceny geriatrycznej	58
3.7. Aspekt diagnostyczny COG	58
3.8. Aspekt prognostyczny COG	59
3.9. Korzyści ze stosowania COG	60

4.

Badanie podmiotowe i przedmiotowe układu krążenia w starości	63
---	-----------

Agnieszka Kasiukiewicz

4.1. Stan medyczny	63
4.1.1. Badanie podmiotowe	63
4.1.2. Badanie przedmiotowe	67
4.2. Stan funkcjonalny	73
4.2.1. Podstawowe czynności dnia codziennego	73
4.2.2. Instrumentalne czynności dnia codziennego	75
4.2.3. Ocena równowagi i ryzyka upadków	75
4.2.4. Zespół kruchości (<i>frailty</i>) i sarkopenia	75

4.3. Stan psychiczny	76
4.3.1. Zaburzenia funkcji poznawczych	77
4.3.2. Zaburzenia nastroju/depresyjne	77
4.4. Stan socjalno-ekonomiczny	78

5.

Choroby serca w starości	81
5.1. Nieprawidłowości ciśnienia tętniczego	81
5.1.1. Nadciśnienie tętnicze <i>Jerzy Gąsowski</i>	81
5.1.2. Ambulatoryjne monitorowanie ciśnienia tętniczego u pacjenta w starszym wieku <i>Barbara Wizner</i>	100
5.2. Omdlenia	128
5.2.1. Omdlenia odruchowe u osób starszych <i>Piotr Kułakowski</i>	128
5.2.2. Hipotensja ortostatyczna <i>Jan Szewieczek</i>	138
5.3. Choroba niedokrwienna serca – specyfika w starszym wieku <i>Marek Rajzer,</i> <i>Michał Terlecki, Łukasz Klima, Sebastian Janiec, Paweł Lis</i>	160
5.3.1. Epidemiologia choroby niedokrwiennej serca – znaczenie wieku	160
5.3.2. Klasyfikacja i odrębności obrazu klinicznego choroby niedokrwiennej serca w starości. Etiologia i patogenеза choroby wieńcowej	161
5.3.3. Przewlekły zespół wieńcowy – odrębności w wieku starszym	162
5.3.4. Ostry zespół wieńcowy – odrębności w wieku starszym	176
5.4. Miażdżycza naczyń obwodowych (PAD) <i>Anna Kabłak-Ziembicka,</i> <i>Tadeusz Przewłocki</i>	189
5.4.1. Starzenie się tętnic	189
5.4.2. Rodzaje miażdżycy	192
5.4.3. Epidemiologia, czynniki ryzyka oraz przebieg kliniczny miażdżycy w określonych obszarach tętniczych pozawieńcowych ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych	194
5.4.4. Metody hartowania naczyń	208
5.4.5. Rola farmakoterapii w miażdżycy naczyń obwodowych	213
5.5. Choroba zakrzepowo-zatorowa <i>Małgorzata Koniecznyńska, Anetta Undas</i>	229
5.5.1. Epidemiologia	230
5.5.2. Czynniki ryzyka	232
5.5.3. Obraz kliniczny	235
5.5.4. Diagnostyka	237
5.5.5. Terapia	245
5.5.6. Pierwotna profilaktyka przeciwzakrzepowa	254
5.5.7. Nowe kierunki badań	256

5.6.	Migotanie przedsionków <i>Paulina Łopatowska, Anna Tomaszuk-Kazberuk</i>	258
5.6.1.	Epidemiologia	259
5.6.2.	Czynniki ryzyka	259
5.6.3.	Obraz kliniczny	263
5.6.4.	Diagnostyka	265
5.6.5.	Terapia	266
5.6.6.	Rokowanie u pacjentów z AF w starszym wieku	276
5.7.	Komorowe zaburzenia rytmu serca u starszych osób <i>Agnieszka Bednarek, Adam Bednarski, Aleksandra Ostrowska, Mateusz Gaczol, Marek Rajzer</i>	281
5.7.1.	Wprowadzenie	281
5.7.2.	Epidemiologia	282
5.7.3.	Wpływ starzenia się na patofizjologię, obraz kliniczny i czynniki ryzyka komorowych zaburzeń rytmu serca	282
5.7.4.	Obraz kliniczny komorowych zaburzeń rytmu serca u osób starszych ..	283
5.7.5.	Metody diagnostyczne	284
5.7.6.	Leczenie	288
5.7.7.	Rokowanie	293
5.8.	Elektroterapia zaburzeń rytmu i przewodnictwa w starości <i>Marek Jastrzębski, Grzegorz Kielbasa, Agnieszka Bednarek, Adam Bednarski, Kinga Tyjas</i>	295
5.8.1.	Epidemiologia i czynniki ryzyka zaburzeń rytmu i przewodzenia w starości	295
5.8.2.	Czynniki ryzyka tachy – i bradyarytmii	298
5.8.3.	Obraz kliniczny	300
5.8.4.	Diagnostyka	301
5.8.5.	Terapia	306
5.8.6.	Elektroterapia a arytmie nadkomorowe	324
5.8.7.	Rokowanie	336
5.9.	Niewydolność serca <i>Krzysztof Rewiuk, Kamil Skowron</i>	341
5.9.1.	Epidemiologia	341
5.9.2.	Czynniki ryzyka	343
5.9.3.	Obraz kliniczny	345
5.9.4.	Diagnostyka	347
5.9.5.	Terapia	350
5.9.6.	Rokowanie	359
5.10.	Wady zastawkowe serca w starości <i>Wiktoria Wojciechowska, Tomasz Drożdż, Jakub Mrzyk, Łukasz Żydzik, Marek Rajzer</i>	363
5.10.1.	Wprowadzenie	363
5.10.2.	Stenoza aortalna	364
5.10.3.	Niedomykalność zastawki aortalnej	370
5.10.4.	Niedomykalność mitralna	374

5.10.5. Stenoza mitralna	382
5.10.6. Niedomykalność trójdzielna	389
5.10.7. Stenoza trójdzielna	396
5.10.8. Wady wielozastawkowe	396
5.11. Echokardiografia – specyfika w starszym wieku <i>Agnieszka Olszanecka, Emil Dadański, Katarzyna Góra, Marek Rajzer</i>	402
5.11.1. Wprowadzenie	402
5.11.2. Fizjologiczne zmiany zachodzące w sercu w procesie starzenia się	403
5.11.3. Echokardiografia w wybranych sytuacjach klinicznych u osób w starszym wieku	408
5.11.4. Podsumowanie	413
5.12. Infekcyjne zapalenie wsierdzia <i>Marek Klocek, Maryla Kocowska-Trytko, Marek Stopa, Agnieszka Olszanecka</i>	418
5.12.1. Wprowadzenie	418
5.12.2. Epidemiologia	419
5.12.3. Patogeneza infekcyjnego zapalenia wsierdzia	419
5.12.4. Profilaktyka infekcyjnego zapalenia wsierdzia	420
5.12.5. Rozpoznanie infekcyjnego zapalenia wsierdzia	421
5.12.6. Leczenie infekcyjnego zapalenia wsierdzia	427
5.12.7. Szczególne postaci infekcyjnego zapalenia wsierdzia	430
5.12.8. Podsumowanie	434
5.13. Techniki obrazowe w diagnostyce schorzeń kardiologicznych (tomografia komputerowa i rezonans magnetyczny serca) <i>Tomasz Baron</i>	437
5.13.1. Tomografia komputerowa	438
5.13.2. Rezonans magnetyczny	445
5.13.3. Inne wskazania	452
5.13.4. Podsumowanie	453
5.14. Nadciśnienie płucne u osób starszych <i>Małgorzata Chlabicz, Karol A. Kamiński</i>	455
5.14.1. Wprowadzenie	455
5.14.2. Częstość występowania	456
5.14.3. Przyczyny i czynniki ryzyka	458
5.14.4. Objawy i rozpoznanie	459
5.14.5. Wczesne wykrywanie	460
5.14.6. Leczenie i opieka	463
5.14.7. Podsumowanie	463